

Werkblad D Les 1

Naam:.....

1. Onderstaande ritmes gaan we gebruiken bij het D-examen.

ritmebox 1

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)
- 8)

ritmebox 2

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)
- 6)
- 7)
- 8)
- 9)

Je hoort nu 8 ritmische dictees. Kies voor de eerste tel van de 2/4 maat een figuur uit ritmebox 1 en voor de tweede tel een figuur uit box 2. De achtsten uit box 2 vormen dan een trioel. Bij de 6/8 maat begin je met box 2, daarna box 1. De achtsten uit box 1 vormen dan een duoel. Schrijf alleen de nummers van de ritmische figuren op.

1

2

3

4

1

2

3

4

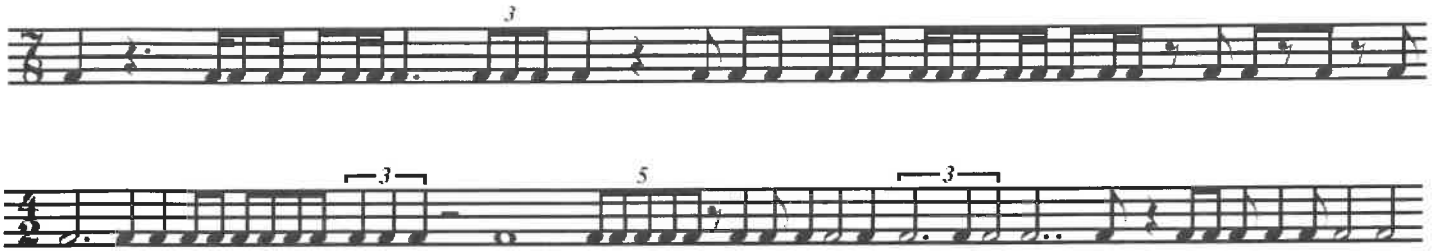
2. Luistervraag (vooral belangrijk voor slagwerkers!)

Luister naar de volgende fragmenten. Hoeveel tellen zijn er in de maat?

1.....

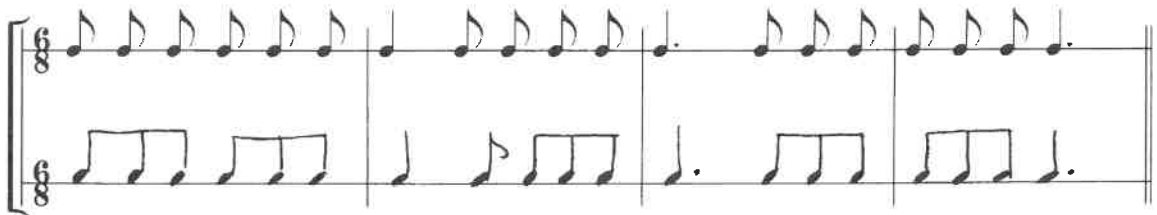
2.....

3. Schrijf de maatstrepen erbij:

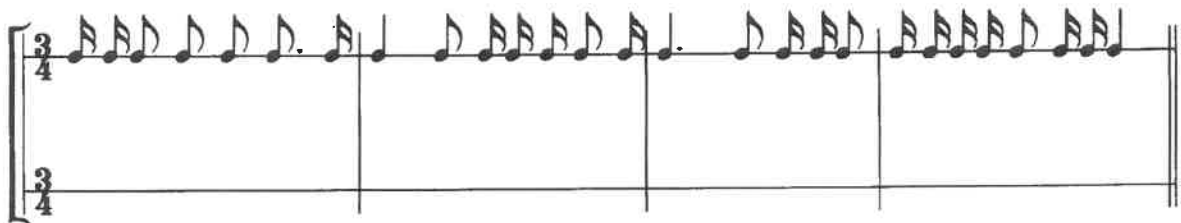

4. Schrijf de volgende ritmes over maar vervang de vlaggetjes door waardestrepes. Hou rekening met de samenstelling van de maatsoort. Onderstreep in de tekst de woorden die bij de maatsoort horen.

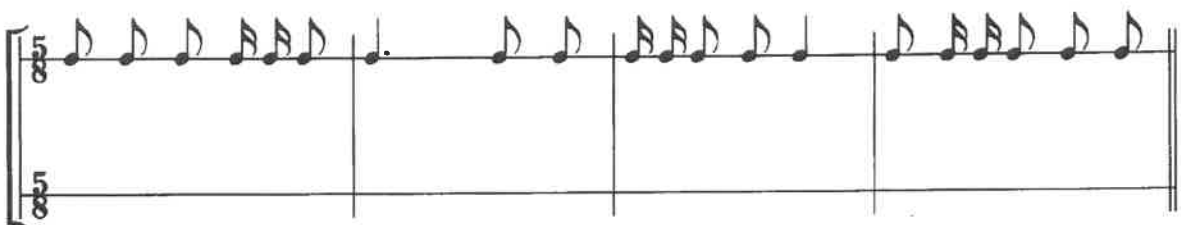
Voorbeeld:

Enkelvoudig/ samengesteld regelmatig   samengesteld onregelmatig/ tweedelig   drielig

Enkelvoudig/ samengesteld regelmatig   samengesteld onregelmatig/ tweedelig   drielig

Enkelvoudig/ samengesteld regelmatig   samengesteld onregelmatig/ tweedelig   drielig

Werkblad D Les 2

Naam:.....

Hulpliedjes bij het horen van intervallen:

Reine prime	geen liedje (dezelfde tonen)
Kleine secunde	"Jaws" muziekje
Grote secunde	Vader Jacob
Kleine terts	Opzij, opzij
Grote terts	Hoedje van papier
Reine kwart	Wilhelmus
Overmatige kwart	"Maria" uit West side story
Reine kwint	Kortjakje
Kleine sext	Conquest of paradise
Grote sext	Berend Botje
Kleine septime	The winner takes it all
Grote septime	geen liedje (wil omhoog oplossen naar oktaaf)

1a. Er worden 5 intervallen voorgespeeld. Je kunt kiezen uit een kleine secunde (k2), een grote secunde (g2), een reine kwint (r5) of een kleine septime (g7).

☐ k2	☐ g2	☐ r5	☐ k7
☐ k2	☐ g2	☐ r5	☐ k7
☐ k2	☐ g2	☐ r5	☐ k7
☐ k2	☐ g2	☐ r5	☐ k7
☐ k2	☐ g2	☐ r5	☐ k7

1b. Weer 5 intervallen. Kies uit een kleine terts (k3), een grote terts (g3), een reine kwart (r4) en een kleine sext (g6).

☐ k3	☐ g3	☐ r4	☐ k6
☐ k3	☐ g3	☐ r4	☐ k6
☐ k3	☐ g3	☐ r4	☐ k6
☐ k3	☐ g3	☐ r4	☐ k6
☐ k3	☐ g3	☐ r4	☐ k6

2. Er worden 5 toonladders gespeeld. Je kunt kiezen uit de oorspronkelijk mineurtoonladder (klinkt 'gewoon' droevig), de harmonisch mineurtoonladder (klinkt een beetje 'oosters'), de zigeuner mineurtoonladder (klinkt heel exotisch) en de melodisch mineurtoonladder (klinkt stijgend anders dan dalend).

☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner

3. In welke volgorde worden de melodieën voorgespeeld? Zet 1, 2 of 3 voor de goede regel.

Dezelfde melodieën in de bassleutel:

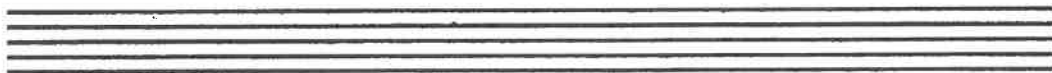
Onthoud voor de vaste voortekens van de majeuretoonladders:

Geef De Aap Een Beter Fiet-Cie

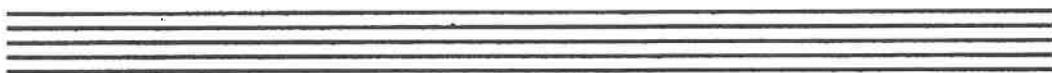
Finnen Beschrijven Estlanders A(l)s Deskundige GeschiedsChrijvers

4. Schrijf de volgende toonladders op in hele noten. Zet kruizen en mollen vooraan de notenbalk en toevallige voortekens bij de noten. Teken ook een muzieksleutel.

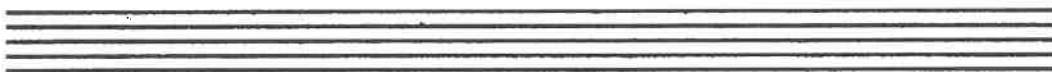
Gis-oorspronkelijk
mineur

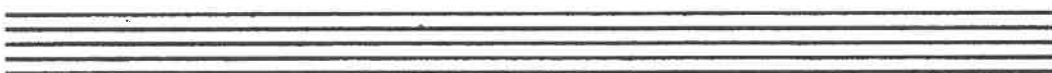
G-zigeuner
mineur

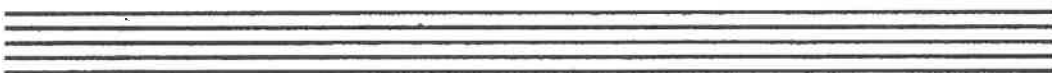
Cis-melodisch
mineur stijgend
en dalend

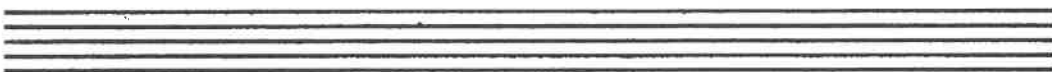
Bes-harmonisch
mineur

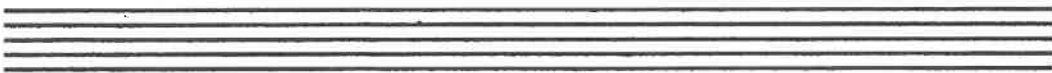
Cis-majeur

D-chromatisch
stijgend

Bes-chromatisch
dalend

Werkblad CD Les 3

Naam:.....

Hulpliedjes bij het horen van intervallen:

Reine prime	geen liedje (dezelfde tonen)
Kleine secunde	“Jaws” muziekje
Grote secunde	Vader Jacob
Kleine terts	Opzij, opzij
Grote terts	Hoedje van papier
Reine kwart	Wilhelmus
Overmatige kwart	“Maria” uit West side story
Reine kwint	Kortjakje
Kleine sext	Conquest of paradise
Grote sext	Berend Botje
Kleine septime	The winner takes it all
Grote septime	geen liedje (wil omhoog oplossen naar octaaf)

1a. Er worden 5 intervallen voorgespeeld. Je kunt kiezen uit een reine kwint (r5), een kleine sext (k6), een grote sext (g6), een kleine septime (k7) en een grote septime (g7).

☐ r5	☐ k6	☐ g6	☐ k7	☐ g7
☐ r5	☐ k6	☐ g6	☐ k7	☐ g7
☐ r5	☐ k6	☐ g6	☐ k7	☐ g7
☐ r5	☐ k6	☐ g6	☐ k7	☐ g7
☐ r5	☐ k6	☐ g6	☐ k7	☐ g7

1b. Weer 5 intervallen, nu allemaal! Schrijf op: r1, k2, g2, k3, g3, r4, overmatige kwart (o4), r5, k6, g6, k7, g7 of r8.

.....

2. Er worden 5 toonladders gespeeld. Je kunt kiezen uit de oorspronkelijk mineurtoonladder (klinkt ‘gewoon’ droevig), de harmonisch mineurtoonladder (klinkt een beetje ‘oosters’), de zigeuner mineurtoonladder (klinkt heel exotisch) en de melodisch mineurtoonladder (klinkt stijgend anders dan dalend).

☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner

Als je van een interval de onderste toon een octaaf hoger speelt, wordt het interval omgekeerd. Ze vullen elkaar aan tot een octaaf. De omkering van een interval noem je het complementaire interval.

Bij omkering wordt een	prime	een	octaaf
	secunde		septime
	ters		sext
	kwart		kwint
	kwint		kwart
	sext		ters
	septime		secunde
	octaaf		prime.
Bij omkering wordt een	groot	interval	klein
	klein		groot
	overmatig		verminderd
	verminderd		overmatig
Bij omkering blijft een	rein		rein.

5. Schrijf bij de volgende oefeningen het complementaire interval op en benoem beide intervallen (voor de bassleutellezers: verander de vioolsleutel in een bassleutel). Je mag afkortingen gebruiken.

..... wordt .....

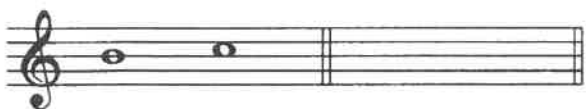
..... wordt .....

..... wordt .....

..... wordt .....

..... wordt .....

6. Bouw op de gegeven grondtoon de gevraagde drieklank. Teken ook een muzieksleutel.

Grote drieklank
op D

Overmatige drieklank
op D

Kleine drieklank
op E

Verminderde drieklank
op E

Werkblad CD Les 4 Naam:.....

1. Luister naar de volgende fragmenten. In welke vorm zijn onderstaande muziekstukjes geschreven?

- ééndelige liedvorm
- tweedelige liedvorm
- driedelige liedvorm

Dialogue

Clarinet in B $\flat$

Moderato

5

9

13

17 A tempo

21 poco a poco rit.

mf *p* *mf* *p*

p *pp* *f* *mf* *f*

mf *f* *mf*

p *rit.* *pp*

p *mf* *p* *mf*

f *p* *poco a poco rit.* *pp*

- ééndelige liedvorm
- tweedelige liedvorm
- driedelige liedvorm

2. Luister naar de volgende muziekfragmenten. Welk tempo past erbij?

1. ☐ Largo	☐ Larghetto
2. ☐ Allegro vivace	☐ Allegro
3. ☐ Lento	☐ Andante

3. Luister naar de volgende muziekfragmenten. Hoeveel tellen zijn er in de maat?

1..... 2.....

4. Zet de maatstrepen erbij:

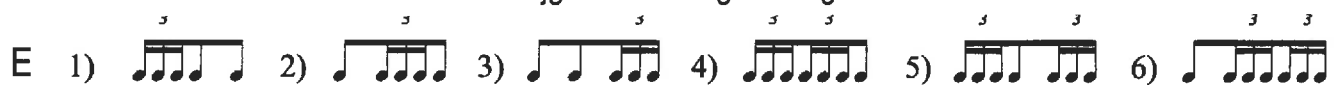
Voor C:

Voor D:

5. Bij een aantal bouwstenen uit D is de achtste noot vervangen door een zestienden triool. Je krijgt dan de volgende figuren:

- D
- 1 =
  - 2 =
  - 3 =
  - 4 =
  - 5 =
  - 6 =
  - 7 =
  - 8 =
  - 9 =

Kies op de eerste helft van de maat een bouwsteen uit D, op de tweede helft van de maat kies je een bouwsteen uit E.

- a.
- b.
- c.
- d.

6. Het ritme wat ik voor ga spelen bestaat uit twee bouwstenen en extra noot. De kwartnoot is de teleenheid. Op de 1e tel kies je een bouwsteen uit ritmebox A 1 t/m 7, op de 2e en 3e tel kies je een bouwsteen uit de variaties van 8, 8a t/m 8h. Schrijf het nummer op de juiste plek.

- A**
- 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
  - 5)
  - 6)
  - 7)
  - 8)

8a

8e

8b

8f

8c

8g

8d

8h

Werkblad D Les 5

Naam:.....

Consonant: Als twee tonen de neiging hebben om met elkaar te versmelten, noem je die consonant.

Dissonant: Als twee tonen niet de neiging hebben te versmelten maar juist botsen tegen elkaar noem je die dissonant.

Het meest consonant zijn de reine intervallen, die noem je volkomen consonant.

Daarna zijn de tertsen en de sexten het meest consonant, ze heten onvolkomen consonant. De andere intervallen zijn dissonant.

Dus:

Volkomen consonant: reine prime, reine kwart, reine kwint en rein octaaf

Onvolkomen consonant: kleine en grote terts, kleine en grote sext

Dissonant: kleine en grote secunde, tritonus (O4 of V5)
kleine en grote septime

1. Je hoort 8 intervallen harmonisch (dus na elkaar) voorgespeeld. Kruis aan of het consonant of dissonant is.

1 ☐ consonant ☐ dissonant	5 ☐ consonant ☐ dissonant
2 ☐ consonant ☐ dissonant	6 ☐ consonant ☐ dissonant
3 ☐ consonant ☐ dissonant	7 ☐ consonant ☐ dissonant
4 ☐ consonant ☐ dissonant	8 ☐ consonant ☐ dissonant

2. Je hoort 8 intervallen melodisch voorgespeeld. Je kunt kiezen uit r1, k2, g2, k3, g3, r4, o4, r5, k6, g6, k7, g7 en r8.

Hulpliedjes bij het horen van intervallen:

Kleine secunde	"Jaws" muziekje
Grote secunde	Vader Jacob
Kleine terts	Opzij, opzij
Grote terts	Hoedje van papier
Reine kwart	Wilhelmus
Overmatige kwart	"Maria" uit West side story
Reine kwint	Kortjakje
Kleine sext	Conquest of paradise
Grote sext	Berend Botje
Kleine septime	The winner takes it all
Grote septime	geen liedje (wil omhoog oplossen naar octaaf)

.....

.....

3. Er worden 5 drieklanken voorgespeeld. Kies uit een grote, kleine, overmatige of verminderde drieklank.

☐ groot	☐ klein	☐ overmatig	☐ verminderd
☐ groot	☐ klein	☐ overmatig	☐ verminderd
☐ groot	☐ klein	☐ overmatig	☐ verminderd
☐ groot	☐ klein	☐ overmatig	☐ verminderd
☐ groot	☐ klein	☐ overmatig	☐ verminderd

4. Er worden 5 toonladders gespeeld. Je kunt kiezen uit de oorspronkelijk mineurtoonladder (klinkt 'gewoon' droevig), de harmonisch mineurtoonladder (klinkt een beetje 'oosters'), de zigeuner mineurtoonladder (klinkt heel exotisch) en de melodisch mineurtoonladder (klinkt stijgend anders dan dalend).

☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner
☐ oorspronkelijk	☐ harmonisch	☐ melodisch	☐ zigeuner

5. Schrijf de volgende toonladders op in hele noten. Zet kruizen en mollen vooraan de notenbalk en toevallige voortekens bij de noten. Teken ook een muzieksleutel.

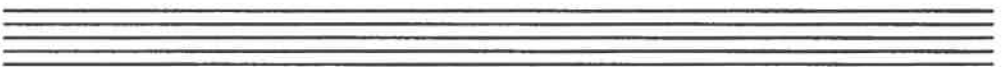
Bes-
chromatisch dalend

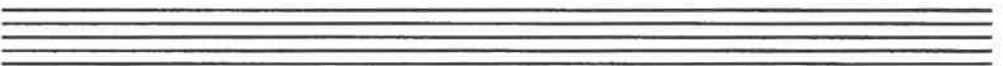
Cis-
harmonisch mineur
(alleen stijgend)

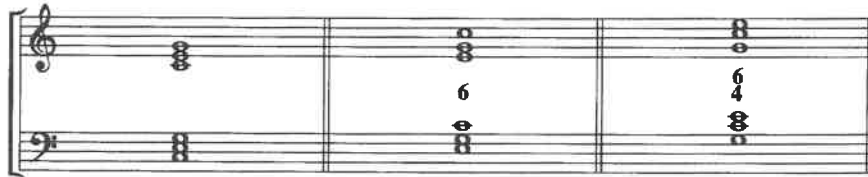
Es-
melodisch mineur
(stijgend en dalend)

Gis-
zigeuner mineur
(alleen stijgend)

6. Een drieklank kun je net als intervallen omkeren door de onderste toon een octaaf hoger te spelen. Dit kun je twee keer doen.
 Als de **grondtoon** de onderste toon (bastoon) is, noem je dat de **grondligging**.
 Als de **terts** de bastoon is, noem je dat de **1^e omkering of sextligging**.
 En als de **kwint** de bastoon is, noem je dat de **tweede omkering of kwartsextligging**.

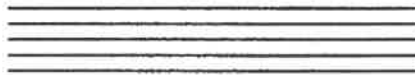
Grondligging
G

1e omkering
G 6

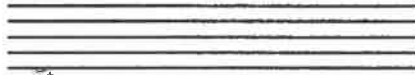
2e omkering
G 4

Noteer bij de volgende grondtonen de gevraagde drieklank in de goede omkering, (melodisch, dus tonen achter elkaar). Schrijf voortekens bij de noten.

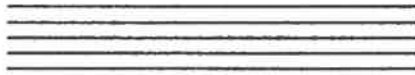
G 6 met grondtoon As

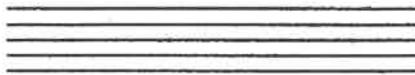
O met grondtoon Es

K 4 met grondtoon Bes

V 6 met grondtoon B

K 4 met grondtoon Cis

